

Eelkooliealiste laste koolivalmidust mõjutavad tegurid. Teoreetiline ülevaade

Kerli Stein

Kasvatusteaduste instituut

Tänane ettekanne:

- Koolivalmiduse definitsioon.
- Koolivalmidusest hariduspoliitiliste raportite [Key Data (2014), Starting Strong III (2012) ja Starting Strong II (2006), Education for All: 11th Global Monitoring (2014), The World Bank: Investing in Young Children (2011)] taustal.
- Uuemate uuringute teemad ja tulemused.

Ettekande eesmärgid:

Anda lühiülevaade:

- koolivalmiduse mõiste kujunemisest;
- olulisematest suundadest ja probleemkohtadest laste koolivalmiduse kujundamisel rahvusvaheliste raportite taustal;
- kaasajal läbi viidud uuringute teemadest ja tulemustest.

Koolivalmiduse mõiste 20. sajandil

- Koolivalmidus kui kindlate tegurite poolt fikseeritud nähtus.
- Erinevad lähtekohad mõiste defineerimisel.
- 1990. aastatel hakati tähtsustama hariduspoliitilistes dokumentides [NEGP (1997): „2000. aastaks on kõik lapsed valmis koolis õppima.”]

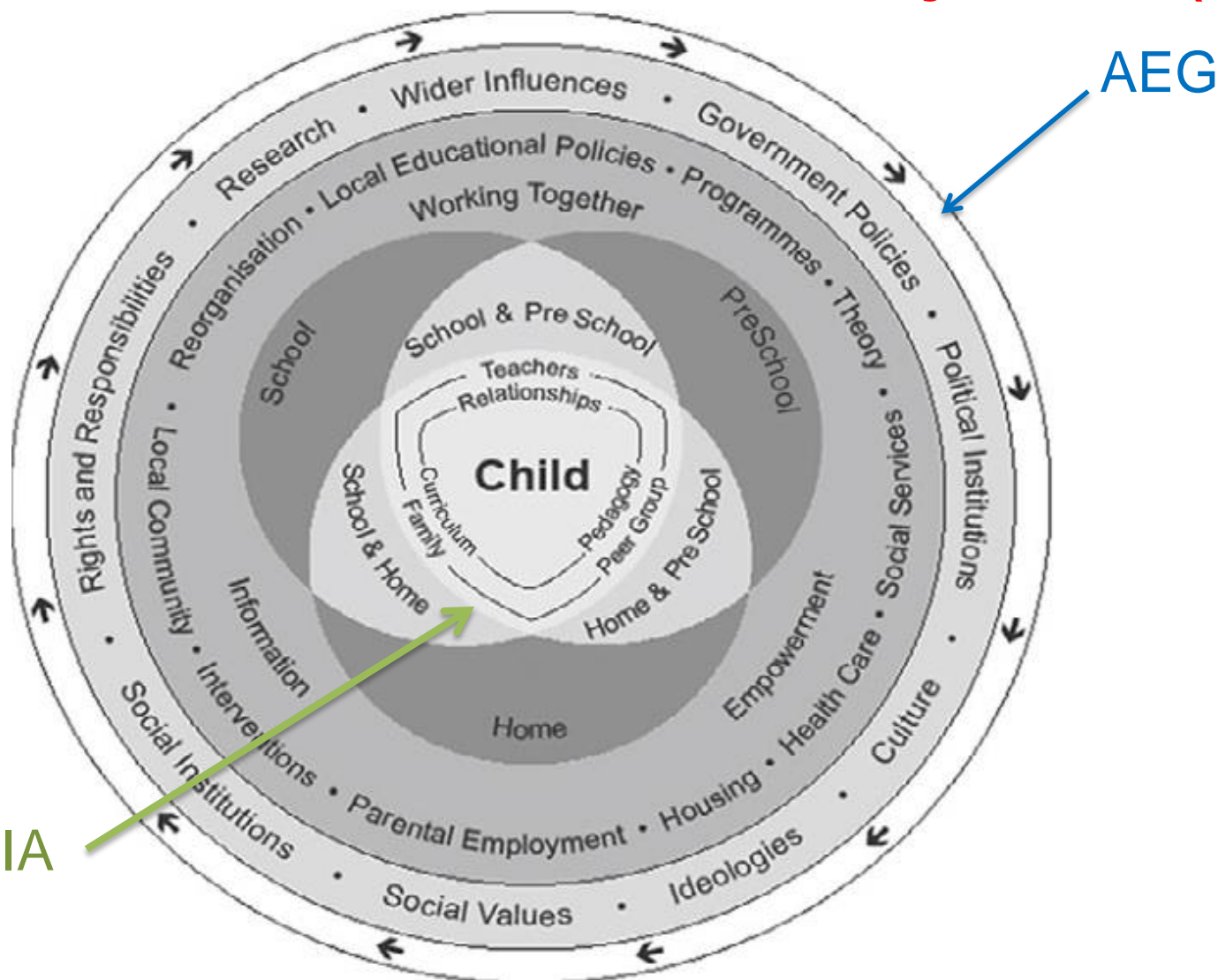
Koolivalmiduse mõiste 21. sajandil (I)

Koolivalmidusest rääkides peetakse silmas:

- mõiste on ajas arenev ja pidevalt muutuv;
- kujuneb erinevate tegurite koosmõjul;
- kujunemist toetavad lasteaiad, koolid, lapsevanemad, kogukonnad;
- tegemist on ühe osaga rahvusvahelisest haridusest.

Koolivalmiduse mõiste 21. sajandil (II)

Hariduspoliitilised raportid

- Hariduspoliitika – hariduse arengu suunamine ja mõjutamine riigiasutuste või ühiskonna huvirühmade poolt (Haridusleksikon, 2014).
- Rahvusvaheline tähelepanu ülemineku-protsessidele.
- Kvaliteetne alusharidus kui pikaajaline investeering.
- Edukas üleminek kooli kui majandusliku ebavõrdsuse pärssija.

Key Data (2014)

- Lapsevanema sotsiomajanduslik taust;
- lapsevanema kaasamine lasteaia tegevustesse;
- kriteeriumid kooli minekul (koolivalmidus, küpsus, keelelised oskused);
- üleminekuprotsessi toetusmeetmed.
- Põhiline tegur: lapse vanus!

Starting Strong (2006; 2012)

2006

- õppekava
- üleminekuprotsessi toetusmeetmed
- lastevanemate sotsiomajanduslik taust
- õpetaja kvalifikatsioon

2012

- õppekava
- lastevanemate kaasatus
- õpetaja kvalifikatsioon
- füüsiline keskkond
- kogukonna kaasatus

Maailmapank: investeeringud laste arengusse (2011)

- Lapse mitmekülgse arengu toetamine;
- lapse vanus;
- alushariduse kvaliteet;
- alushariduses osalemise sagedus ja kestvus;
- lastevanemate kaasatus õppe- ja kasvatustegevustesse;
- lastevanemate sotsiomajanduslik taust.
- Negatiivsed tegurid: alatoitumine, kehv tervis.

EFA Global Monitoring Report (2014)

- vaesus
- toitumine
- lapse vanus
- laste (eriti tüdrukute) ligipääs algharidusele
- erinevate haridustasemetete kvaliteet
- riiklik hariduspoliitika

Koolivalmidusteemalised uuringud

Uuringud kui mõjutusvahendid:

- koolivalmiduse ja üleminekuprotsessi normatiivid;
- praktiliste tegevuste kasutegurite ja prioriteetsete investeeringuvaldkondade tõendamine;
- alushariduse lühi- ja pikaajaliste kasutegurite selgitamine üldsusele;
- riikide hariduspoliitilised otsused.

Uuringud lähtuvalt lapsest

Uuringud lähtuvalt lapsevanemast

Uuringud lähtuvalt õpetajast

tehnoloogia integreerimine
alusharidus
õpetaja suhtumine
stabiilsus
edukas üleminek
õpetaja kvalifikatsioon
koolieelse lasteasutuse õppekava
õpetamisstrateegiad
kohanemine
õpetaja vaated

õpetajapoolne suhlemine
professionaalne areng
õpetaja mõjus
rühmaruumi kvaliteet

koolivalmidus
algklassiõpetaja
valmisolek kooliks
lasteaiaõpetaja
hindamine
ennetamine

kooli mõjus
eelkoolipedagoogika
õppimisraskused
madal sissetulek
ettevalmistusaasta
perekonna roll
akadeemilised saavutused
üldoskused
akadeemiline võimekus
õpetaja haridus

Kuhu edasi?

Edaspidi soovitatakse keskenduda:

- alushariduse mõjude ning tulude-kulude analüüsi uurimisele;
- üldsuse teavitamisele alushariduse kasuteguritest;
- alushariduse jätkusuutlikkusele ning lapsevanemate kaasamisele;
- laste kaasamisele üleminekuprotsessi uurimisel.

Kokkuvõte tänasest ettekandest

Kooli minek ning lapse koolivalmidus on dünaamiline protsess ja muutuste jada, mis sõltub:

- lapse karakteristikutest;
- koduses keskkonnas ilmnevatest näitajatest ja tingimustest;
- haridusasutuste näitajatest;
- ühiskonnas valitsevatest arusaamadest.

Täna kuulamast ja kaasa mõtlemast!

Minuga saab mõtteid jagada: kelz@tlu.ee